

Чорна О. С.,
аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв

СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ

У статті розглядаються усі види оригамі, що існують; виявляються критерії (формування, функціонального призначення, змісту, художньої виразності та інші) для подальшої систематизації; розробляється систематизація оригамі на основі наукових принципів прогнозування.

Ключові слова: систематизація, оригамі, складання, папір.

В статье рассматриваются существующие виды оригами, определяются значимые критерии (формообразования, функционального назначения, содержания, художественной выразительности и другие) для дальнейшей систематизации; разрабатывается систематизация оригами на основе научных принципов прогнозирования.

Ключевые слова: систематизация, оригами, складывание, бумага.

The existent types of origami are examined in the article, meaningful criteria (forming, functional setting of maintenance, artistic expressiveness, and others like that) discover for subsequent systematization; developed systematization of origami based on scientific principles of forecasting.

Key words: systematization, origami, folding, paper.

Оригамі – термін, що означає мистецтво складання з паперу різних фігур та форм. Ця назва походить від японських слів «орі» – складати і «гамі» – папір. Для складання традиційно використовується папір квадратної форми, але можливе застосування і інших геометричних форм. Складена фігурка називається моделлю; розгортка, що утворюється на папері внаслідок складання – патерном; а розробка конструкції моделі – проектом або дизайном [1; 6–7].

Мистецтво оригамі – це складний різноплановий феномен у мистецтві ХХ ст. Хоча історія розвитку оригамі налічує декілька століть, найбільший стрибок у розвитку припав на другу половину ХХ ст. Той вигляд оригамі, коли ми можемо розглядати його як окремий вид мистецтва, у всій багатогранності його морфологічних, стильових, естетичних ознак, сформувався саме в цей час. Оригамі як мистецтво складання, мистецтво складки в повному обсязі увібрало в себе методологічні засади постмодернізму. Оригамі як мистецтво розкриває та опредмечує постмодерністі теорії, висвітлені в праці Жюльєн Дельоза «Складка. Лейбніц та Бароко» [2].

У ХХ ст. оригамі бурхливо розвивається в умовах масштабного процесу диференціації мистецтва; при цьому відокремлюються синкретично зв'язані напрями, виникають нові види оригамі, з власними методами формування. Розширюються географічні комунікаційні межі мистецтва, формуються товариства оригамі майже в усіх розвинених країнах світу, постійно проводяться конференції оригамі від всесвітніх

до місцевих. Провідні галереї та музеї світу експонують виставки, присвячені даному мистецтву. Всесвітньо відомі майстри утворюють власні художні школи. При такому бурхливому розвитку мистецтва неминуче виникнення помилок і плутанини у термінах та поняттях. На жаль, незважаючи на всі ці факти, оригамі не має стійкого визнання у мистецтвознавців. Цей феномен пройшов поза увагою мистецтвознавців.

Найбільш визначною працею з даного питання на пострадянському просторі є дослідження російського оригаміста С. Ю. Афонькіна «Все про оригамі», 2004. Праця складається з окремих нотаток, що містять певні посилання на більшість з наявних напрямів і відгалужень оригамі. Деякі з них досліджені доволі детально, як то звичайне оригамі, яке не згадується як окремий напрям, проте термінологія та техніки звичайного оригамі детально описуються в багатьох нотатках. Із збереженням світової термінології описані мінімальне та модульне оригамі [3; 123–136, 36]. Модульне оригамі до того ж класифіковане за формотворчою складовою [2; 36]. Також згадуються «Гігантські роботи», «Гофрировки» та «Ялинкові структури», «Трансформація площин» та ін. [3; 37 – 55, 223 – 225]. Дослідження С. Ю. Афонькіна є найбільш фундаментальною працею, присвяченою оригамі на пострадянському просторі, але воно має описовий публіцистичний характер.

На Заході приділяється набагато більша увага розвитку гуманітарної теорії оригамі. Періодично проводиться всесвітня конференція «In Origami. International Meeting of Origami Science, Mathematics, and Education», яка має обов'язкову гуманітарну частину. Перша конференція пройшла в м. Феррара, в Італії, у 1989 р.; друга – в м. Оцу, Японії, у 1994 р.; третя – в Асіломар, Каліфорнії, США, у 2001 р.; четверта – в м. Пасадена Pasadena, Каліфорнії, США, у 2006 р.; п'ята – в Сінгапурі у 2010 р.; шоста конференція планується в м. Токіо, Японії, у 2014 р.

Існує всесвітнє інтерактивне Інтернет-видання «Origami-L», де постійно піднімаються теоретичні питання. Крім того в провідних країнах світу (Великобританії, Америці, Японії, Іспанії, Франції, Росії) при товариствах оригамі існують спеціалізовані журнали, що регулярно публікують теоретичні статті.

Незважаючи на високу зацікавленість західних товариств оригамі до теоретичних питань, мистецтвознавчих досліджень, присвячених теорії мистецтва, напрочуд небагато. Більшість з них не є узагальнюючими, а описують окремо взяті напрями, види або явища.

Зокрема, серед 200 статей британського історика оригамі Девіда Лістера, що відомі під загальною назвою «Список Лістера» («Lister List») та опубліковані на сайті Британського товариства оригамі, лише декілька, разом з історією оригамі, зачіпають окремі питання теорії мистецтва. Зокрема, в статті «Really Old Origami» Девід Лістер звертає увагу на наявність «релігійних» («religious») та «утилітарних» («utilitarian») складок і розмежовує поняття «церемоніального» («ceremonial») та «розважального» («recreational») оригамі [4].

Оригамі як мистецтво було висвітлено в документальному фільмі Ванесси Гуд (Vanessa Gould) «BETWEEN THE FOLDS», 2009 [5].

Доослідження «History of Origami outline suggestions for a basic, essential history», 2005 містить перелік деяких сучасних напрямів і технік оригамі. Зокрема, таких як

«modular folding», «origami tessellations», «Wet folding», «Minimal Folding», «Pure Land Folding», «Jacksonian», «cross-pleating», «Zig-zag folding», «Twist Folding», «Teabag Folding», «Iris Folding», «Origamic Architecture», «circular paper», «curved creases», «curved surfaces» [6].

Серед узагальнюючих праць, присвячених оригамі, треба також виділити фундаментальну книгу Еріка Кенневея «Збірник оригамі» («Complete Origami», 1987). У праці Еріка Кенневея згадуються «Pure origami», «cross-pleating», «crampling paper», «twist folding», «modular origami», «wet folding», «ticket folding», «action models», «money folding», «circular origami», «envelope folding» та ін. [7; 12 – 52, 110 – 179].

Не вдаючись до перекладу та тлумачення наведених термінів, зазначимо, що в одному ряду перераховані види, типи, техніки, стильові напрями та жанри оригамі; та навіть те, що до оригамі не має ніякого відношення. Це не є недоліком вищезгаданих робіт, бо вони й не мали на меті систематизацію, але є загальною характеристикою стану питання, що розглядається. На жаль, системний підхід та мистецтвознавчий аналіз не властиві більшості робіт, що характеризуються спробою узагальнити широке поле творів оригамі.

Вкрай актуальним є повний, всеохоплюючий мистецтвознавчий системний аналіз оригамі як виду мистецтва із знаходженням координаційних і субординаційних зв'язків між його складовими.

Дане дослідження ставить за мету впорядкування понятійно-категоріального апарату мистецтва оригамі, проведення мистецтвознавчого аналізу його видів та напрямів, виділення значимих критеріїв їх можливої класифікації (формоутворення, функціонального призначення, змісту, художньої виразності) та проведення систематизації напрямів оригамі за виявленими критеріями, а також наукове прогнозування подальшого розвитку оригамі на основі запропонованої систематизації.

При проведенні даного дослідження було застосовано системний підхід до систематизації мистецтва, так як він дозволяє виявити координаційні та субординаційні зв'язки між класифікаціями, що проведені за різними критеріями, такими як онтологічний, семіотичний та ін. При проведенні даного дослідження використовувались наступні правила логіки щодо розподілу: 1) розподіл має проводитись за єдиним критерієм; 2) розподіл повинен бути співрозмірним та вичерпним; 3) складові розподілу повинні бути альтернативними та взаємовиключними; 4) розподіл повинен бути однорівневим [8; 91–93].

Межі мистецтва оригамі можуть бути окреслені з достатньою достовірністю тільки в результаті аналізу його внутрішньої будови, але, відповідно, до його співвідношення з іншими видами мистецтва. У статті автора «Місце оригамі в класичних та сучасних теоріях систематизації мистецтва» вже було розглянуто систематизацію мистецтва оригамі на макрорівні та визначено його співвідношення до загальної системи мистецтв. Виходячи з даної праці, оригамі визначено як просторовий образотворчий виконавчий вид мистецтва.

За дослідженнями Девіда Лістера нам відомо, що впродовж становлення паперового мистецтва сформувалися два історичних типи оригамі: звичаєве (traditional) (на пострадянському просторі домінує термін «класичне») та авторське (author's

origami)¹. Звичаєве оригамі сформувалося задовго до ХХ ст. і передавалося в усній чи письмовій традиції з покоління в покоління, внаслідок чого автори фігур цього типу оригамі невідомі. Звичаєве оригамі, в свою чергу, обіймає чотири історичних типи: ритуальне (ritual)², утилітарне (utilitarian), церемоніальне (ceremonial) та розважальне (recreational)³ (рис. 1) [4].

Рис. 1

За аналогією до образотворчих мистецтв оригамі може бути типізоване за змістом та функціями на станкове (Easel origami)⁴ та монументальне (Monumental Origami)⁵. Посилаючись на роздуми автора, викладені в статті «Місце оригамі в класичних та сучасних теоріях систематизації мистецтва», та, не зважаючи на усталені традиції класифікації мистецтв, додамо до вищезазначених також ужиткове оригамі (Applied origami)⁶ (рис.2).

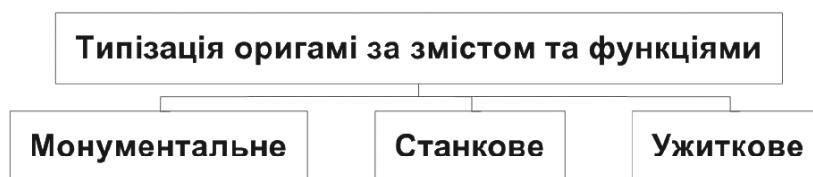

Рис. 2

Як уподібнення мініатюрі виокремлюється міні-оригамі (Mini-origami)⁷.

За аналогією до скульптури, яка може мати круглу форму або рельєф, оригамі може бути відкритим (closed) and або закритим (opened)⁸ (рис. 3).

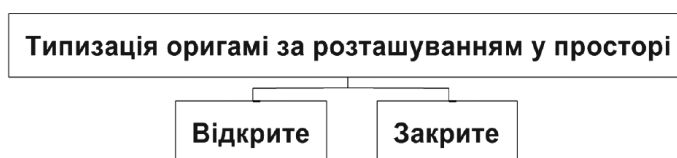

Рис. 3

¹ Терміни «звичаєве», «авторське» перекладені автором відповідно до англ. «traditional», «author's»; вперше застосовані Д. Лістером у статті «Really Old Origami», 2001 [4].

² Термін укр. «ритуальне» (англ. «ritual») введений автором, на противагу «religious» за Д. Лістером («Really Old Origami», 2001 [4]).

³ Терміни «утилітарне», «церемоніальне», «розважальне» перекладені автором з англ. відповідно «utilitarian», «ceremonial», «recreational»; вперше застосовані Д. Лістером у статті «Really Old Origami», 2001[4].

⁴ Термін «станкове оригамі» (англ. «Easel origami») введений автором.

⁵ Термін «монументальне» перекладений автором з англ. «monumental»; вперше застосований Р. Лангом у статті «Monumental Origami» [9].

⁶ Термін «ужиткове оригамі» (англ. «Applied origami») введений автором.

⁷ Загальноживаний термін.

⁸ Терміни «відкрите оригамі» (англ. «opened origami»), «закрите оригамі» (англ. «closed origami») введені автором.

За методикою формоутворення оригамі пропонується поділяти на типи: мономодульне Monomodular origami та полімодульне Multimodular origami (рис. 4).

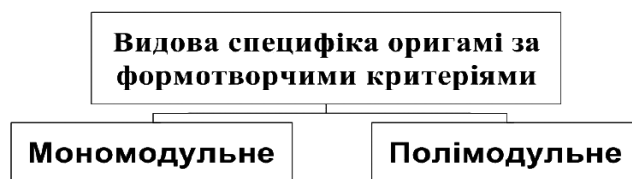

Рис. 4

Мономодульне, в свою чергу, пропонується поділяти на види: звичайне (Conventional origami)⁹, пластичне (Plastic origami)¹⁰, мозаїчне (Origami Tessellations), плісироване (Pleat origami), рифлене (Origami Corrugations), криволінійне (Curvilinear origami), жате (Crumpling origami), багатогранне (Polyhedral surface origami)¹¹ та інші.

Однією з головних вимог будь-якого розподілу є «вичерпність» [8; 91–93]. Оскільки мистецтво оригамі постійно розвивається, задля дотримання цієї вимоги в класифікації була передбачена графа «інші». Будь-який новий вид оригамі, що виникне в подальшому, зможе зайняти цю графу. Якщо модель оригамі за своєю структурою містить формотворчі характеристики декількох видів, таке оригамі пропонується відносити до синтезованого (Synthesized origami)¹² (рис. 5).

Рис. 5

Деякі з вищезазначених видів можуть поділятися на підвиди за формотворчим принципом, як, наприклад, мозаїчне оригамі поділяється на площинне та рельєфне [10].

Напевно, при подальшому розвитку мистецтва буде недоцільно виділяти криволінійне оригамі як окремий вид оригамі, і воно стане лише формою мозаїчного та рифленого оригамі, деякі ознаки цього існують вже зараз.

Полімодульне оригамі, спрощено – модульне (Modular origami)¹³ поділяється на гетеро- та гомомодульне (рис. 6) [3; 36].

⁹ Термін «звичайне оригамі» (англ. «Conventional origami») введений автором.

¹⁰ Термін «пластичне оригамі» (англ. «Plastic origami») введений автором.

¹¹ Терміни «мозаїчне оригамі», «плісироване оригамі», «рифлене оригамі», «криволінійне оригамі», «жате оригамі», «багатогранне оригамі» перекладені автором з англ. відповідно «Origami Tessellations», «Pleat origami», «Origami Corrugations», «Curvilinear origami», «Crumpling origami», «Polyhedral surface origami»; загальноживані терміни.

¹² Термін «синтезоване оригамі» (англ. «Synthesized origami») введений автором.

¹³ Загальноживаний термін.

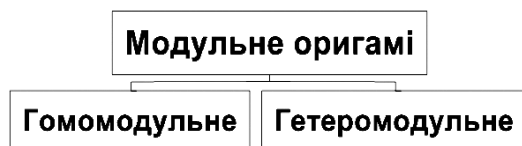

Рис. 6

Також модульне оригамі структурується за змістом модуля, який може використовувати методику формотворення будь-якого з вищезазначених видів (рис. 7).

Рис. 7

За аналогією до образотворчих видів мистецтва в усіх вищезазначених видах оригамі пропонується розрізняти жанри: анімалістичний, тератологічний, натюрморт, портрет (маска), геометричний та інші (рис. 8).

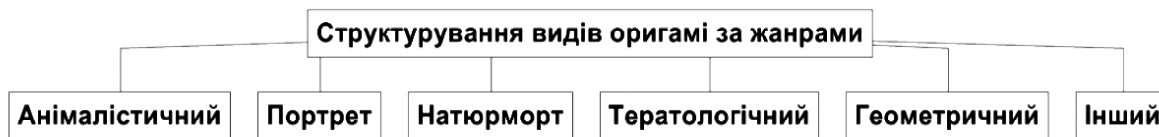

Рис. 8

Всі вищеописані класифікації та типізації мають між собою координаційні та субординаційні зв'язки та в сукупності утворюють систематизацію мистецтва оригамі (рис. 9). Система – це впорядкована множина елементів, що утворюють єдине ціле. Кожна система виступає складовою системи більш високого порядку (надсистеми) та містить елементи, що виступають у ролі систем більш низького порядку (підсистем) [11]. В даному випадку кожна з запропонованих класифікацій (типізацій) виступає підсистемою даної системи оригамі, а надсистемою для неї слугує загальна система мистецтв.

Кожна система, як відомо, характеризується складом елементів, виглядом структури та виконує певну функцію. Запропонована нижче скорочена систематизація має двовимірну структуру та виконує функцію наукового прогнозування розвитку мистецтва оригамі, що є головною корисною функцією даної системи [12; 62; 9].

У даному дослідженні з метою проведення систематизації, яка б мала прогностичну функцію, були використані деякі складові методу «морфологічного ящика» Фріца Цвіккі [11]. В основу цього методу покладена фасетна структура. В запропонованій систематизації верхні щаблі фасетної структури заповнені видами

оригамі; лівий бічний ряд утворюють типи, напрями та жанри. На перетині згинів цих рядів вже існують або ще тільки мають з'явитися конкретні приклади втілення відгалужень оригамі.

Внутрішні межі запропонованої системи не є жорсткими. Асоціативно їх можливо порівняти зі «складками». Треба зазначити, що дане мистецтво найкраще може бути теоретично описано перетином «складок». Абстрагуючись, можливо уявити, що система мистецтва оригамі нагадує «патерн», де лініями згину виступають лінійні межі між складовими системи. Ці складки не є жорсткими, вони м'яко перетікають одна в одну, утворюючи систему оригамі. На перетинах складок утворюється величезна кількість додаткових мікро-згинів, що теоретично описують мікро-явища, котрі знаходяться на межі між типами, видами та напрямими оригамі. В той же час оригамі само виступає лише «складкою» загальної системи мистецтв. Деякі «складки» мистецтва є дотичними, а деякі накладаються на оригамі, утворюючи методологічне нашарування. В точках і площинах співпадіння оригамі розглядається як вид мистецтва, якому характерні ознаки загальної диференціації художньої сфери.

Оригамі не тільки використовує ті ж самі художні методи, а й уособлює в собі логіку розвитку просторових видів мистецтва. Спираючись на це, окремі твори оригамі або цілі напрями пропонується відносити до визначних художніх напрямів ХХ ст.: фігуративного, абстрактного, кінетичного та концептуального мистецтва. Також пропонується розділяти оригамі за стилями: реалізм, гіперреалізм, мінімалізм та інші.

Так, звичайне і пластичне оригамі, здебільшого, своїх творів можна віднести до фігуративного мистецтва. Натомість у мозаїчному, рифленому, криволінійному, жатому оригамі, незважаючи на одиничні приклади фігуративного мистецтва, переважають геометричні абстрактні композиції.

Як приклад кінетичного мистецтва, виокремлюється динамічне оригамі. Цей напрям охоплює моделі оригамі, що рухаються, – рухливе оригамі, а також розсувне оригамі.

Першим натяком виникнення окремого авангардного стильового напрямку є мінімальне оригамі. Оригамісти, які працюють у напрямі мінімального оригамі, ставлять за мету складання об'єкту за допомогою мінімальної кількості складок. Мінімальне оригамі виникло як реакція на появу занадто ускладнених проєктів оригамі [13].

Проявами концептуального мистецтва є інсталяції оригаміста Сішо Мобони («INVISIBLE FOES», 10 липня – 15 серпня, 2010, Музей Гутенберга, Фрайбург, Швейцарія). Художник у своїх творах піднімає актуальні теми: людини і її особистого простору, порушення екосистеми планети тощо.

Таким чином, розробка систематизації мистецтва оригамі як теоретично-мистецтвознавчої проблеми, на погляд автора, буде сприяти уточненню методології вивчення окремих видів оригамі, надаючи кожному з них міцний теоретичний фундамент і чітко визначене місце в системі, сприятиме розробці прогностичних гіпотез стосовно розвитку оригамі в подальшому.

**СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ**

		Звичайне оригами	Пластичне оригами	Мозаїчне оригами	Плісироване оригами	Багатогранне оригами
		1	2	3	4	5
за історичними ознаками	Звичасве					
	Авторське					
за розташуванням у просторі	Відкрите	?				
	Закрите					
за змістом та функціями	Монументальне			?	?	?
	Станкове					
	Ужиткове		?	?	?	?
	Аналог мініатюри	?		?	?	?
За жанрами	Міні-оригами	?		?	?	?
	Анімалістичний			?		
	Портрет			?		
	Натурморт	?		?	?	
	Терапедогічний			?	?	?
	Геометричний		?			
	Інші	?	?	?	?	?

Рис. 9

*СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ*

Рифлене оригамі	Криволінійне оригамі	Жате оригамі	Інше оригамі	Синтезоване оригамі	Модульне оригамі	Гомомодульне	Гетеромодульне
6	7	8	?	9	10		
?	19	20			?	?	?
18	19	20	?	?	21	?	?
27	28	29	?	?	30	31	
38	39	40	?	?	41	?	?
44	?	?	?	?	?	?	?
51	52	53	?	?	54	?	?
56	?	57	?	?	58	59	
?	?	61	?	?	?	?	?
66	67	68	?	69	70	?	?
?	?	?	?	?	?	?	?
78	?	79	?	80	?	?	81
?	?	?	?	84	?	?	85
91	92	93	?	?	94	?	?
?	?	?	?	?	95	?	?

*СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ*

1. Щеня, Едвін Коррі, фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [14].
2. Коник, Брайан Чен, фото: Чеслі Остін, "Оригамі Сьогодні!", Салем, 2007 [15].
3. Енді Вілсон, фото: Крістіан Беттенс, Перша конференція мозаїчного оригамі, Бразилія, 2006 [16].
4. Горан Коньєвод, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [17].
5. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [18].
6. Йоші Йошімура, фото: Йоші Йошімура, "5x5 ПЛЮРАЛІЗМ", Нью-Йорк, 2008 [19].
7. Роберт Ланг, фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [20].
8. Феліпе Морено, фото: Крістіан Беттенс, XXV Конференція CDO, Вербанія, 2007 [21].
9. Черепаха, Ерік Жозел, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [22].
10. Кристина Бурчік, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [23].
11. Журавель (складений Мартіном Куїнном), фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [24].
12. Панда, Акіра Йошізава (складена Деннісом Уокером), фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [25].
13. Оркестр, Ерік Жозел, фото: Паула Вершнік, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [26].
14. Алекс Бейтман, фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [27].
15. Чорна Діра, Крістіан Едісон, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [28].
16. Горан Коньєвод, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [29].
17. Томохіро Тачі, фото: Брайан Веб, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [30].
18. Йоко Нішімура, виставка випускників університету Цукуба, Ібаракі, 2006 [31].
19. Поллі Веріті, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [32].
20. Вінсент Флодерер, фото: Елейн Джакоміні, офіційний сайт товариства CRIMP [33].
21. Джозеф Ву, фото: Джозеф Ву, "Життя Паперу", Ванкувер, 2008 [34].
22. Герман Ван Губерген, фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [35].
23. Ральф Конрад, фото: Крістіан Беттенс, XXIV Конференція CDO, Вербанія, 2006 [36].
24. Анна Kastlunger, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [37].
25. Горан Коньєвод, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [38].
26. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [39].
27. Йоші Йошімура, фото: Йоші Йошімура, Венеціанське бієнале, венесуельський павільйон, Венеція, 2011 [40].
28. Поллі Веріті, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [41].
29. Вінсент Флодерер, фото: Вінсент Флодерер, офіційний сайт товариства CRIMP [42].
30. Мік Гай, (модуль створений Максом Гульме), фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [43].
31. Ванда Батталья, фото: Крістіан Беттенс, XXIV Конференція CDO, Вербанія, 2006 [44].
32. Свиня, Едвін Коррі, фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [45].
33. Коник, Брайан Чен, фото: Чеслі Остін, "Оригамі Сьогодні!", Салем, 2007 [15].
34. Хорхе Лусеро, фото: Крістіан Беттенс, Перша конференція мозаїчного оригамі, Бразилія, 2006 [46].
35. Андреа Мішелліні, фото: Крістіан Беттенс, XXVI Конференція CDO, Вербанія, 2008 [47].
36. Горан Коньєвод, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [48].
37. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [49].
38. Йоші Йошімура, фото: Йоші Йошімура, "5x5 ПЛЮРАЛІЗМ", Нью-Йорк, 2008 [50].
39. Полум'я, Жаннін Мозлі, фото: Кріс Уолтон, "Оригамі Сьогодні!", Салем, 2007 [51].
40. Феліпе Морено, фото: Крістіан Беттенс, XXV Конференція CDO, Вербанія, 2007 [52].
41. Фей Голдман, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2010 [53].
42. Рамон Ейсін, фото: Паула Вершнік, Парк Мігель Сервет, Уеска, Іспанія [54].
43. Птеранодон (розмах крил 4 метри), Роберт Ланг, музей «Redpath», Університет МакГілл, Монреаль, Канада. [55].
44. Сіфо Мабон, фото: Сіфо Мабон, "Оригамі хол для Asics ", Берлін, 2009 [56].
45. Білка, Едвін Коррі, фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [57].

46. Сатоши Камія, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [58].
47. Енді Вілсон, фото: Крістіан Беттенс, Перша конференція мозаїчного оригамі, Бразилія, 2006 [59].
48. Геометричні шафранові пагорби, Крістін Едісон, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [60].
49. Горан Коньєвод, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [17].
50. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [61].
51. Рей Шамп, фото: Рей Шамп, Мозаїчне оригамі, Провіденс, 2009 [62].
52. Роберт Ланг, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2010 [63].
53. Метт Вісбі, фото: Метт Вісбі, Конференція BOS, Вінчестер, 2009 [64].
54. Дженна Коул, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2010 [65].
55. Ріккардо Коллетто, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [66].
56. Жан-Шарль Треббі, фото: Крістіан Беттенс, XXVIII Конференція CDO, Табіано, 2010 [67].
57. Аннет & Пол Хассенфордер, фото: Крістіан Беттенс, XXV Конференція CDO, Вербанія, 2007 [68].
58. Анна Тейлор, фото: Крістіан Беттенс, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2009 [69].
59. Ванда Батталья, фото: Крістіан Беттенс XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [70].
60. Аня Маркевич, фото: Крістіан Беттенс, XXVIII Конференція CDO, Табіано, 2010 [71].
61. Вінсент Флодерер, Анн-Сесиль Планк, фото: Елейн Джакоміні, офіційний сайт товариства CRIMP [72].
62. Кролик, Фуміакі Кавахата (складений Деннісом Уокером), фото: Денніс Уокер, Виставка оригамі, Едінбург, 2008 [73].
63. Жираф, Рональд Кох, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [74].
64. Ящір, Ерік Жозел, фото: Кріс Уолтон, "Оригамі Сьогодні!", Салем, 2007 [75].
65. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [61].
66. Сіфо Мабон, фото: Ностріч, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2007 [76].
67. Рой Т. Івакі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2010 [77].
68. Віктор Кьоржолі, офіційний сайт товариства CRIMP [78].
69. Черепаха, Ерік Жозел, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [22].
70. Макс Халм, фото: Метт Вісбі, Конференція BOS, Вінчестер, 2009 [79].
71. Тоні О'Хара, фото: Паула Вершнік, Конференція BOS, Ліверпуль, 2008 [80].
72. Саадія Штернберг, фото: Брайан Веб, Конференція AEP, Барселона, 2006 [81].
73. Джоел Купер, фото: Ванесса Іп, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2007 [82].
74. Горан Коньєвод, Персональний сайт Горана Коньєвода [83].
75. Томохіро Тачі, фото: Qsoz , Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [30].
76. Сатоши Камія, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [84].
77. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [85].
78. Мартин ван Гелдер, фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [86].
79. Вінсент Флодерер, фото: Елейн Хімон, офіційний сайт товариства CRIMP [87].
80. Роберт Ланг, фото: Вігнеш Кумарешан, Конференція BOS, Кембридж, 2007 [88].
81. Фамілія Піллен, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [89].
82. Д-р Стефен О'Хенлон, фото: Паула Вершнік, Конференція BOS, Ліверпуль, 2008 [90].
83. Сатоши Камія, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [91].
84. Сатоши Камія, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [92].
85. Трен Транг Хіу, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [93].
86. Джон Монтролл (складений Сарою Адамс), фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [94].
87. Зірки і Ромби, Крістіан Беттенс, фото: Найджел Поттл, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [95].
88. Ерік Гьорд, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [96].
89. Горан Коньєвод, фото: Джозеф Ву, "Майстри Оригамі", Ванкувер, 2007 [97].
90. Томохіро Тачі, фото: Джон Такер, Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [18].
91. Йоші Йошімура, фото: Йоші Йошімура, Венеціанське бієнале, венесуельський павільйон, Венеція, 2011 [98].
92. Поллі Веріті, фото: «Psychic_Newt», Конференція OUSA, Нью-Йорк, 2008 [99].

93. Вінсент Флодерер, фото: Вінсент Флодерер, офіційний сайт товариства CRIMP [100].
94. Франциско Деціо, фото: Крістіан Беттенс, XXVII Конференція CDO, Вербанія, 2009 [101].
95. К. Бурчик, В. Бурчик, фото: Крістіан Беттенс, XXV Конференція CDO, Вербанія, 2007 [102].

Література:

1. Бич Р. Оригами. Большая иллюстрированная энциклопедия / Р. Бич. – М. : ЭКСМО, 2004. – 256 с.
2. Делез Ж. Складка. Лейбниц и барокко / Жиль Делез, Пер. с фр. Б. М. Скуратова. – М. : Логос, 1998. – 264 с. – (серия "Esse homo").
3. Афонькин С. Ю. Все об оригами / Сергей Афонькин, Елена Афонькина. – СПб. : ООО «СЗКЭО “Кристалл”», 2004. – 272 с.
4. Lister D. Really Old Origami [Electronic resource] : / David Lister // Lister List. – Grimsby, 2001. – URL : http://www.britishorigami.info/academic/lister/really_old_origami.php
5. Gould V. BETWEEN THE FOLDS [Multimedia] / direct. Vanessa Gould, produc. Sally Rosenthal, Community cinema // The Emmy® Award-winning : Independent Lensis. – december 2009.
6. Lister D. History of Origami outline suggestions for a basic, essential history [Electronic resource] : / David Lister // Lister List. – Grimsby, 2005. – (datiert 20th March, 2005). – URL : <http://www.britishorigami.info/academic/lister/basichistory.php>
7. Kenneway E. Complete Origami / Eric Kenneway. – London : Ebury Press, 1987. – p. 194.
8. Ивин А. А. И25 Логика / Александр Архипович Ивин. — М. : Знание, 1998. — 240 с.
9. Lang R. J. Monumental Origami [Electronic resource] : / Robert J. Lang // Official site of Robert J. Lang . – [2008] . – URL : <http://www.langorigami.com/art/monumental/monumental.php>
10. Lister D. Tessellations [Electronic resource] : / David Lister // Lister List. – Grimsby, 2006. – URL : <http://www.britishorigami.info/academic/lister/tessel.php>
11. Тумов В. В. Системно-морфологический подход в науке, технике, социальной жизни [Электронный ресурс] / В. В. Тумов. – 2003. – Режим доступа: <http://anataz.narod.ru/science/syst/system0.html>
12. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ / Ю. П. Сурмин. – К. : МАУП, 2003. — 368 с.
13. Smith J. Some Thoughts on Minimal Folding / John Smith // British Origami. – BOS, 1993. – № 162.
14. Corrie E. Puppy [Electronic resource] : [object] / Edwin Corrie, fotogr. Dennis Walker // Origami Exhibition, March 22 to May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3121716521/in/set-72157611443551668/>
15. Chan B. Katydid [Electronic resource] : [object] / Brian Chan, fotogr. Chesley Austin // “Origami Now!” PEM (Peabody Essex Museum) June 16, 2007 – June 8, 2008, Salem, Massachusetts, USA. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/89659391@N00/2489512642/in/set-72157605036591719>
16. Wilson A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Andy Wilson, fotogr. Christiane Bettens // First origami tessellation convention Brasilia, July 27 – August 6, 2006, Jardim Botânico. – [2006]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/209204700/in/set-72157594228015402/>
17. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod, fotogr. Christiane Bettens // OUSA Convention 2008, June 27-30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/2639322782/in/set-72157605992981233/>
18. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi, fotogr. Jon Tucker. // OUSA Convention 2008, June 27-30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2738872593/in/set-72157606485277212/

СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ

19. Yoshimura Y. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Yoshi Yoshimura, fotogr. Yoshi Yoshimura // 5x5 PLURALISM, June 13 - July 26, 2008, CSV Center, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/papelartefacto/2656480071/in/set-72157606093224594>
20. Lang R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Robert Lang, fotogr. Vignesh Cumareshan // BOS 40th Anniversary Convention 2007, September 6-9, 2007, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1434895881/in/set-72157602149411581/>
21. Moreno F. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Felipe Moreno, fotogr. Christiane Bettens. // CDO convention 2007, November 1 – 4, 2007, Verbania Pallanza. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/sets/72157602938786637/with/1875315849/>
22. Joisel E. Turtle [Electronic resource] : [object] / Eric Joise, fotogr. Nigel Pottle // Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery, Vancouver, BC, CA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/npottle/1910725275/in/set-72157602949675856/>
23. Burczyk K. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Krystyna Burczyk, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, December 5 – 8, 2009, Verbania Pallanza. – [2009]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4171362991/in/pool-1305788@N21>
24. Crane [Electronic resource] : [object] / Fold. Martin Quinn, fotogr. Dennis Walker / Origami Exhibition, March 22 to May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3121741287/in/set-72157611443551668/>
25. Yoshizawa A. Panda / Akira Yoshizawa, fold. Dennis Walker, fotogr. Dennis Walker / Origami Exhibition, March 22 - May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3121740671/in/set-72157611443551668/>
26. Eric Joisel E. Orchestra [Electronic resource] : [object] / Eric Joisel, fotogr. Paula Versnick // BOS 40th Anniversary Convention 2007, September 6 – 9, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/orihouse/1364553365/sizes/o/>
27. Bateman A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Alex Bateman, fotogr. Vignesh Cumareshan // BOS 40th Anniversary Convention 2007, September 6 – 9, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1434883287/in/set-72157602149411581/>
28. Edison C. Black Hole Sun [Electronic resource] : [object] / Christine Edison, fotogr. Nigel Pottle // Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery, Vancouver, BC, CA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/npottle/1910652898/in/set-72157602949675856/>
29. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod, fotogr. Christiane Bettens // OUSA Convention 2008, June 27-30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/2639322766/in/set-72157605992981233/>
30. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi, fotogr. Brian Webb // OUSA Convention 2008, June 27-30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/bkwebb/2630344119/>
31. Nishimura Y. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Yoko Nishimura // Tsukuba University Graduation Exhibitions 2006, Tsukuba Museum of Art, Ibaraki.. – [2006]. – URL: <http://yukonishimura.com/works-en.php>
32. Verity P. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Polly Verity, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739118191/in/set-72157606485277212/

33. Floderer V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vincent Floderer, fotogr. Alain Giacomini // Official website CRIMP society. – URL : http://www.le-crimp.org/spip.php?page=visionneuse&id_article=2&id_document=223
34. Wu J. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Joseph Wu, fotogr. Joseph Wu // *The Life of Paper*, May 23 – June 1, 2008, Roundhouse Community Arts & Recreation Centre, Vancouver, Canada. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/josephwuorigami/2535595090/in/set-72157605332812541/>
35. Goubergen H. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Herman Van Goubergen, fotogr. Vignesh Cumareshan // BOS 40th Anniversary Convention 2007, September 6 – 9, 2007, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1435759824/in/set-72157602149411581/>
36. Konrad R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Ralf Konrad, fotogr. Christiane Bettens // CDO Convention 2006, December 8 – 10, 2006, Verbania, Italy. – [2006]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/319788161/in/set-72157594415349987/>
37. Kastlunger A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Anna Kastlunger, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4173887535/in/set-72157622967520918>
38. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod, fotogr. Christiane Bettens // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/2639322782/in/set-72157605992981233/>
39. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739709070/in/set-72157606485277212/
40. Yoshimura Y. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Yoshi Yoshimura, fotogr. Yoshi Yoshimura // Biennale di Venezia 2011, Venezuelan Pavillion., Venezia, Italy. – [2011]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/papelartefacto/5816559911/in/photostream>
41. Verity P. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Polly Verity, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739955212/in/set-72157606485277212/
42. Floderer V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vincent Floderer, fotogr. V. Floderer // Official website CRIMP society. – URL : http://www.le-crimp.org/spip.php?page=visionneuse&id_article=2&id_document=212
43. Guy M. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Mick Guy, pixel module created by Max Hulme, fotogr. Vignesh Cumareshan // BOS 40th Anniversary Convention 2007, September 6 – 9, 2007, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1435874226/in/set-72157602149411581/>
44. Battaglia V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vanda Battaglia, fotogr. Christiane Bettens // CDO Convention 2006, December 8 – 10, 2006, Verbania, Italy. – [2006]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/320639428/in/set-72157594415349987/>
45. Corrie E. Pig [Electronic resource] : [object] / Edwin Corrie, fold. Edwin Corrie, fotogr. Dennis Walker // Origami Exhibition, March 22 – May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3121716649/in/set-72157611443551668/>
46. Lucero J. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Jorge Lucero, fotogr. Christiane Bettens // First origami tessellation convention Brasilia 2006, July 27 - August 6, 2006, Jardim

СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ

Botanico, Brasilia. – [2006]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/sets/72157594228015402/with/208416332/>

47. Michellini A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Andrea Michellini, fotogr. Christiane Bettens // CDO convention, December 5 – 8, 2008, Verbania, Italy. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/3094291831/in/set-72157610877806123/>

48. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod, fotogr. Christiane Bettens // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/2639322766/in/set-72157605992981233/>

49. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi, fotogr. Jon Tucker OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL: http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2738867631/in/set-72157606485277212/

50. Yoshimura Y. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Yoshi Yoshimura, fotogr. Yoshi Yoshimura // 5x5 PLURALISM, June 13 – July 26, 2008, CSV Center, New York, USA. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/papelartefacto/2657306810/in/set-72157606093224594/>

51. Mosely J. *Flame* [Electronic resource] : [object] / Jeannine Mosely, fotogr. Chris Walton // “Origami Now!”, June 16, 2007 - June 8, PEM (Peabody Essex Museum), 2008, Salem, Massachusetts, USA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/philocrates/905019412/>

52. Moreno F. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Felipe Moreno, fotogr. Christiane Bettens // CDO convention, November 1 – 4, 2007, Verbania, Italy. – [2007]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/sets/72157602938786637/with/1875315849/>

53. Goldman F. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Faye Goldman, fotogr. Christiane Bettens // OUSA convention 2010, June 25 – 28, 2010, New York, USA. – [2010]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4748187757/in/photostream/>

54. Acin R. *Las Pajaritas* [Electronic resource] : [object] / Ramon Acin, fotogr. Paula Versnick // Parque de Miguel Servet, Huesca, Spain. – Huesca, 1928 –1929. – URL : <http://www.flickr.com/photos/orihouse/sets/72157605771980655/>

55. Lang R. “Redpath Pteranodon,” [Electronic resource] : [object] / Robert Lang, fotogr. Robert Lang // Redpath Museum, McGill University, Montreal, Canada. – Paper; 4-m. (16”). – URL : <http://www.langorigami.com/art/monumental/monumental.php>

56. Sipho Mabona [Origami] [Electronic resource] : [object] / Sipho Mabona, fotogr. Sipho Mabona // FIRST IMAGES OF THE ASICS ORIGAMI LOUNGE IN BERLIN, August 15 – 23, 2009, Berlin, Germany. – [Berlin, 2009]. – URL: <http://www.mabonaorigami.com/blog/2009/09/14/test/>

57. Corrie E. *Squirrel* [Electronic resource] : [object] / Edwin Corrie, fotogr. Dennis Walker // Origami Exhibition, March 22 – May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3122529068/in/set-72157611443551668/>

58. Kamiya S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Satoshi Kamiya, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December, 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4173937461/in/set-72157622967520918/>

59. Wilson A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Andy Wilson, fotogr. Christiane Bettens // First origami tessellation convention Brasilia 2006, July 27 - August 6, 2006, Jardim Botanico, Brasilia. – [2006]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/209195755/in/set-72157594228015402>

60. Edison C. *Geometric Saffron Mounds* [Electronic resource] : [object] / Christine Edison, fotogr. Nigel Pottle // Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery,

СПРОБА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА ОРИГАМІ НА ОСНОВІ
НАУКОВИХ ПРИНЦИПІВ ПРОГНОЗУВАННЯ

Vancouver, British Columbia, Canada. – [2007]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/npottle/1911215056/in/set-72157602949675856/>

61. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739703800/in/set-72157606485277212/

62. Schamp R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Ray Schamp, fotogr. Ray Schamp // Origami Tessellations, December 13, 2008 – January 24, 2009, Gail Cahalan Gallery, Providence, Rhode Island, USA. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/miura-ori/3120064532/in/set-72157611160013995/>

63. Lang R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Robert Lang, fotogr. Christiane Bettens // OUSA convention 2010, June 25 – 28, 2010, New York , USA. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4745581966/in/photostream/>

64. Wisby M. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Matt Wisby , fotogr. Matt Wisby // BOS Convention 2009, September 2009, Winchester, UK. – URL: <http://www.flickr.com/photos/wiz matt/3651278204>

65. Kole J. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Jenna Kole , fotogr. Christiane Bettens // OUSA convention 2010, June 25 – 28, 2010, New York, USA. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/sets/72157624383245970/with/4748187753/>

66. Colletto R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Riccardo Colletto, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4171725397/in/set-72157622967520918/>

67. Trebbi J.-C. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Jean-Charles Trebbi , fotogr. Christiane Bettens // CDO convention 2010, Tabiano Bagni, Italy, October 30 – November 1, 2010. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/5145311317/in/set-72157625298559972/>

68. Hassenforder A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Annette Hassenforder, Paul Hassenforder, fotogr. Christiane Bettens // CDO convention 2007, November 1 – 4, 2007, Verbania., Italy. – [2007]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/1892449016/in/set-72157602938786637/>

69. Taylor A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Anna Taylor, fotogr. Christiane Bettens // OUSA Annual Convention 2009, June 26 – 30, 2009, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/3690821834/in/set-72157620912213688/>

70. Battaglia V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vanda Battaglia, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December, 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4173886847/in/set-72157622967520918/>

71. Markiewicz A. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Anja Markiewicz , fotogr. Christiane Bettens // CDO convention 2010, October 30 - November 1, 2010, Tabiano Bagni, Italy. – [2010]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/5142929571/in/set-72157625298559972/>

72. Floderer V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vincent Floderer , Anne-Cecile Planq, fotogr. Alain Giacomini // Official website CRIMP society. – URL : http://www.le-crimp.org/spip.php?page=visionneuse&id_article=2&id_document=229

73. Kawahata F. Rabbit [Electronic resource] : [object] / Fumiaki Kawahata, fold. Dennis Walker, fotogr. Dennis Walker // Origami Exhibition, March 22 to May 16, 2008, Edinburgh, Scotland. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/origamidennis/3122544488/in/set-721576114433551668/>

74. Koh R. Giraffe [Electronic resource] : [object] / Ronald Koh , fotogr. Nigel Pottle / Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery, Vancouver, British

Columbia, Canada. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/npottle/1911594392/in/set-72157602949675856/>

75. Joissel E. Pangolin [Electronic resource] : [object] / Eric Joissel, fotogr. Chris Walton // “Origami Now!”, June 16, 2007 – June 8, 2008, PEM (Peabody Essex Museum), Salem, Massachusetts, USA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/philocrites/905022700/>

76. Mabona S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Siphon Mabona, fotogr. Nostrich // OUSA Convention 2007, June 22 – 25, 2007, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/orangex3/655903741/in/set-72157600544780955/>

77. Ivaki R. T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Roy T. Ivaki, fotogr. Jon Tucker // Origami USA convention 2010, June 25 – 28, 2010, New York, USA. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/4744434007/in/set-72157624381715332/

78. Coeurjoly V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Victor Coeurjoly, fotogr. Victor Coeurjoly // Official website CRIMP society. – URL : http://www.le-crimp.org/spip.php?page=portefolio2&id_article=26

79. Hulme M. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Max Hulme, fotogr. Matt Wisby // BOS Convention 2009, September 2009, Winchester, UK. – URL : <http://www.flickr.com/photos/wiz matt/3900459076>

80. O'Hare T. The Beatles [Electronic resource] : [object] / Tony O'Hare, fotogr. Paula Versnick // BOS Autumn Convention 2008, September 12-14, 2008, Liverpool Hope University, Liverpool, England. – URL : <http://www.flickr.com/photos/orihouse/2872001533/in/set-72157607392921951/>

81. Sternberg S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Saadya Sternberg, fotogr. Brian Webb // Meeting of Asociacion Espanola de Papiroflexia 2006, May 19 – 21, 2006, Residencia Salesiana Marti-Codolar, Barcelona, Spain. – [2006]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/bkwebb/152067024/in/set-72057594141445943/>

82. Cooper J. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Joel Cooper , fotogr. Vanessa Ip // Origami OUSA Convention 2007, June 22 – 25, 2007, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/vipnyc/613978852/in/photostream/>

83. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod // Personal website. – [2008]. – URL : <http://organicorigami.com/gallery/Pleat%20Tessellations%2011/index.html>

84. Kamiya S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Satoshi Kamiya, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December, 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4173937461/in/set-72157622967520918/>

85. Tachi T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tomohiro Tachi , fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2738867631/in/set-72157606485277212/

86. Van Gelder M. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Maarten Van Gelder, fotogr. Vignesh Cumarshan // BOS 40th Anniversary Convention, September 6 – 9, 2007, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1434870465/in/set-72157602149411581/>

87. Floderer V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vincent Floderer , fotogr. Alain Hymon // Official website CRIMP society. – 2007. – URL : http://www.le-crimp.org/spip.php?page=visionneuse&id_article=2&id_document=227

88. Lang R. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Robert J. Lang, fotogr. Vignesh Cumarshan // BOS 40th Anniversary Convention, September 6 – 9, 2007, Kaetsu Centre, Cambridge, UK. – URL: <http://www.flickr.com/photos/childofsai/1435766282/in/set-72157602149411581/>

89. Pillan F. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Famiglia Pillan, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4172116308/in/set-72157622967520918/>
90. O'Hanlon S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Stephen O'Hanlon, fotogr. Paula Versnick // BOS Autumn Convention, September 12 – 14, 2008, Liverpool Hope University, Liverpool, England. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/orihouse/2878240817/in/set-72157607392921951/>
91. Kamiya S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Satoshi Kamiya, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4174694476/in/set-72157622967520918/>
92. Kamiya S. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Satoshi Kamiya, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4173936771/in/set-72157622967520918/>
93. Hieu T. T. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Tran Trung Hieu, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL: http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739690446/
94. Montroll J. [Origami] [Electronic resource] : [object] / John Montroll, fold. Sara Adams, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4172140457/in/set-72157622967520918/>
95. Bettens C. Stars and Rhombics [Electronic resource] : [object] / Christiane Bettens, fotogr. Nigel Pottle // Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery, Vancouver, British Columbia, Canada. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/npottle/1910779775/in/set-72157602949675856/>
96. Gjerde E. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Eric Gjerde, fotogr. Jon Tucker // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : http://www.flickr.com/photos/jon_tucker/2739968504/in/set-72157606485277212/
97. Konjevod G. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Goran Konjevod, fotogr. Joseph Wu // Masters of Origami, October 29 - November 10, 2007, Pendulum Gallery, Vancouver, British Columbia, Canada. – [2007]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/josephwuorigami/1880579587/in/photostream/>
98. Yoshimura Y. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Yoshi Yoshimura, fotogr. Yoshi Yoshimura // Biennale di Venezia 2011, Venezuelan Pavillion, Venezia, Italy. – [2011]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/papelartefacto/5817127684/in/photostream/>
99. Verity P. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Polly Verity, fotogr. Tien Yin Yau // OUSA Convention 2008, June 27 – 30, 2008, Fashion Institute of Technology, New York, USA. – [2008]. – URL : <http://www.flickr.com/photos/ubcsailingclubkeats/2628945752/in/pool-366877@N20/>
100. Floderer V. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Vincent Floderer, fotogr. Vincent Floderer // Official website CRIMP society. – 2007. – URL: http://www.le-crimp.org/spip.php?page=visionneuse&id_article=2&id_document=214
101. Decio F. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Francesco Decio, fotogr. Christiane Bettens // 27th CDO Convention 2009, 5 – 8 December 2009, Verbania, Italy. – [2009]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/4171360541/in/set-72157622967520918/>
102. Burczyk K. [Origami] [Electronic resource] : [object] / Krystyna Burczyk, Wojciech Burczyk, fotogr. Christiane Bettens // CDO convention 2007, November 1 – 4, 2007, Verbania, Italy. – [2007]. – URL: <http://www.flickr.com/photos/melisande-origami/1875259103/in/set-72157602938786637>